

כי תצא (182)

העבירה מתוך חשש ופחד פן יודע לבעלה, ובגלל הפחד הזה מקילים בעונשה. לעומת זאת לנערה המאורסה אין סיבה לחשוש ולפחד, שהרי אינה נמצאת ברשות בעל, וכיון שהחטא בא ללא פחד, בשאט נפש, מגיע לה עונש חמור יותר. עבירה שנעשית בשאט נפש, ללא פחד ומורא חמורה יותר מעבירה הנעשית מתוך חשש ופחד. לפיכך אותה נערה המאורסה, שחוטאת ללא חת ומורא, עונשה חמור יותר מאשת איש, שאף שהיא חוטאת, מכל מקום בתוך הנאתה מעורב פחד מפני בעלה, ואין עבירתה שלימה.

ספר "יחי ראובן"

למען ייטב לך וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים (כב. ז)
הרמב"ן מפרש טעם של מצוות שילוח הקן, כדי לנטוע בלבבו את מידת הרחמים על כל בריה ובריה. והנה חכמינו מנו את הרחמנים בין השלושה אשר חייבים אינם חיים (פסחים קיג), לפי שהרחמן מצטער תמיד בצערותו של הזולת ואין בידו להושיעו על כן חייו מתמררים ומתקצרים. ולפיכך אמרה תורה, כי אדם המקיים מצוות שילוח הקן ועל ידי כך הוא מסוגל להיות מן הרחמנים, אל ידאג לכך שמא יתמלאו חייו צער שכן "למען ייטב לך", ויכול תוכל להושיע לכל האומללים והנצרכים, "והארכת ימים", ממילא לא תקצר הרחמנות את חיך ותאריך ימים.

ספר "מענינה של תורה" בשם הכתב סופר

הכרת הטוב עד היכן?

לֹא תִתְעַב מִצָּרִי כִּי גַר הָיִיתָ בְּאֶרֶץ צוּ (כג. ח)
מכל וכל, אע"פ שנזרקו זכוריכם ליאור, מה טעם? שהיו לכם לאכסניא בשעת הדחק (רש"י). שיא המידה של הכרת הטוב משמיעה לנו כאן התורה: הלא מאתיים ועשר שנים שהו ישראל בגלות מצרים ושם העבידו אותם בעבודת פרך ואת ילדיהם השליכו ליאור ופרעה רחץ בדם אלפים מהם, כך מררו את חיינו בצורה הנוראה ביותר, בכל זאת היות ולפני כן פרעה קבלם בארצו בזמן הרעב ואף השתמש בהם בתחילה להיות בממשלתו למרות שהיה זו לטובת עצמו, בכל זאת לצד מסכת היסורים והרדיפות שעברנו אצלם צריכים אנו לזכור להם גם את הטובות שעשה לנו. בציווי זה רואים אנו בחוש שתורה מן השמים, שהרי בטבע אנוש לא שייך דבר כזה, לסבול יסורי שאול ולהשאיר מקום להכרת הטוב.

איזה טובה היתה זו, והרי יוסף כילכל את פרעה שבע שנים ובלעדיו כל מצרים היתה גוועת ברעב ולא די בזה

צא למלחמה

כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ וְנִתְּנָה ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִיתָ שְׁבִי (כא. י')

תמה ה "כתב סופר", מדוע מדגישה התורה את היציאה למלחמה, לכאורה היה צריך הפסוק לומר "כי תלחם עם אויביך", ומדוע נאמר "כי תצא למלחמה"? ותירץ על פי המבואר בספרים, שבא הכתוב לרמז כאן על מלחמת היצר הרע. והנה אמרו חז"ל (סוכה נב.): יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו ואלמלא הקב"ה עוזרו, אינו יכול לו. למדנו, שאין בכוחו של האדם לבדו להתמודד מול יצרו, וזקוק הוא לסייעתא דשמיא שתעזרהו לנצח במלחמת היצר. אבל קודם כל צריך הוא בעצמו "לצאת למלחמה" כלומר לעשות כל מה שביכולתו, ואז הקב"ה עוזרו, וזהו שאמרה התורה, "כי תצא למלחמה", רק אז, "ונתנו ה' אלוהיך בידך".

ספר "להתענג בתענוגים"

וְהָיָה אִם לֹא תִפְצֹתָ בָּהּ

(כא. יד)
הכתוב מבושרך שסופך לשנוא אותה (רש"י). הקשה ב"שפתי חכמים", היכן מרומז בפסוק מה שרש"י אומר שסופו לשנוא אותה. ותירץ הרב ישראל קסלר: בספר "בית שמואל" על שו"ע אבן העזר כתב בשם הרב בעל ה"לבוש", הטעם שבכתובה כותבים חודש ולא ירח הוא כדי שלא לפתוח פה לשטן, שאצל ירח כתיב לשון גירושין, "גרש ירחים", ואילו אצל קידושין כתיב לשון חדש, "כי יקח איש אשה חדשה", וקידושין היינו קידושין, ובגט כותבים ירח, משום "גרש ירחים", ולפי זה קשה, שכאן כתוב "ולקחת לך לאשה", והיינו קידושין, ולמה כתיב אחר כך "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים", היה צריך לומר חודש ימים. אלא הכתוב מבשרך שסופך לשנוא אותה ולגרשה, לזה אמר ירח ימים כמו בגירושין, כי ה' רוצה שלא יקחנה.

ספר "להתענג באהבתך"

חומרת עבירה הנעשית שלא מתוך פחד

וְהוֹצִיאוּ אֶת הַנְּעָרָה אֶל פֶּתַח בֵּית אָבִיהָ וְסָקְלִיהָ אֲנָשִׁי עֵינָהּ בְּאֶבְנִים וּמָתָהּ (כב. כא)

נערה עונשה בסקילה לעומת אשת איש שמיתתה בחנק. צריך להבין, מדוע באמת אשת איש מיתתה בחנק בעוד נערה המאורסה דינה בעונש יותר חמור של סקילה? הן לכאורה צריך היה להיות להיפך, שהרי אשת איש עוונה חמור יותר מאשר ארוסה שעדיין לא נשאת, ומדוע ענשה של ארוסה חמור יותר מנשואה?

בספרים הקדושים כתוב על כך דבר מוסר: עונש נמדד לפי העבירה. התורה יודעת שאשת איש עושה את

תשובות (אות י) כתב: ובזמננו אין מקפידים שהמתפלל סליחות הוא אשר יתפלל שאר תפילות, והטעם משום שרק בזמניהם שהש"ץ בתפילתו היה מוציא את הרבים ידי חובתו היה הקפידא שהמתפלל סליחות הוא אשר יתפלל כל היום, מה שאין כן בזמננו שכולם מתפללים יחד והש"ץ מסיים רק הפסוקים אחרונים, ועוד טעמים נאמרו בשאר אחרונים על הא שאין מקפידים כהיום על כך, אבל יש מקומות שנוהגין גם בזמננו להקפיד, וכל מקום יעשו כמנהגם.

ספר "פסקי תשובות"

פתגם: כשאתה מתאמץ לתפוס כוכבים ספק אם תצליח, אך בטוח שידריך לא יתלכלכו בבוץ.

ספר "שמחלה"

חקירה: בית דין הגדול

אם אינם בלשכת הגזית לא יכולים לדון דיני נפשות, או שלא נחשבים כלל בית דין הגדול. (משנת יעבץ חו"מ ו-ב) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: בין זאב לכלב

כאשר כיהן רבי איזיל חריף ברבנות בעיר קוטנה, היה שם אחד מראשי הקהל, בשם זאב וולף, שהציק לרבי איזיל וירד לחייו בכל מיני תואנות ואמתלאות. אמר לו פעם רבי איזיל: מצינו בגמרא במסכת ברכות: מאימתי קורין את שמע בשחרית, משיכיר בין זאב לכלב. נשאלת השאלה, מה סימן היכר הוא זה? הלא גם בחשכת הלילה ניתן להכיר בין זאב לכלב, שהכלב נובח והזאב אין שומעים קולו? אך עתה הדברים מחוורים היטב, כי מתברר שיש זאב הנובח כמו כלב.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (קטב)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, ששה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי, אברהם בן רחמונא. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

מזל טוב ליום הולדת של בני שלמה בן מלכה נ"י

שהצילם, אלא וילקט יוסף את כל הכסף... "ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה". גם יעקב אבינו בעצמו בירכו בנילוס שיצא לקראתו ועד היום הנילוס מגביה עצמו ומשקה כל ארץ מצרים וממילא היו מחוייבים לו הכל. אם עד כדי כך מגיעה חובה זו, עד כמה עלינו להשריש בעצמנו כמה הכרת טובה מחוייבים אנו למיטיבנו גם אם לא התכוונו להיטיב לנו וגם אם חייבים הם לנו וגם כוונותיהם מעורבות כל שכן במי שהיטיב לנו באמת ובלבב שלם.

ספר "לחתך עליון" בשם הסבא מסלבודקה, וסבא מקלם

הזמן הנכון לחזרה בתשובה

וְהָיָה לְפָנֹת עָרֵב יִרְחֵץ בְּמַיִם וְיִבְאֵהוּ הַשֶּׁמֶשׁ יָבֵא אֶל תּוֹךְ הַמִּתְקַנֶּה (כג.יב)

הביטוי "לפנות ערב" מופיע בתורה רק עוד פעם: "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב" (בראשית כד. כג). ובספר "ברכת יצחק" מביא שבמסורת כתוב: "לשוח בשדה לפנות ערב, לפנות ערב ירחץ במים", ויש להבין מה הקשר בין שני הדברים? וכתב לבאר, כי ימי העליה של האדם, דהיינו שנות ילדותו ונעוריו, מכונים בוקר, ימי עמידתו, אלו הם שנות אמצע חייו של האדם וקריות צהריים, ואילו ימי ירידה, כלומר שנות הזיקנה, נקראות ערב, כמו ערב המסיים את היום, כך שנים אלו מסיימות את חייו של האדם. יצחק אבינו התקין את הדרך, שאדם יפשפש במעשיו לפני מותו, וזהו שאומר הכתוב: "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב", כלומר הוא תיקן שאדם יחזור בתשובה בזמן שהוא קרוב לזיקנה, שכבר אז צריך להתחיל בה ולא להתמתין לרגע האחרון.

ספר "ומתוך האור"

זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם... (כד. ט)

אמר משה, אם אתה רופא לה מוטב ואם לאו אני רופא לה. (דב"ר). מדרש זה פלא הוא. ואפשר על פי דברי רבותינו (יומא פה.): שבעבירות שבין אדם למקום מועילה התשובה, אבל עבירות שבין אדם לחבירו אין התשובה מועילה עד שירצה את חבירו ויפייסו והלה ימחל לו. משה רבינו הסתפק בשל מה נענשה מרים, האם היתה זו עבירה שבין אדם למקום, או שמא בגלל שדיברה בו נענשע והרי זו מהעבירות שבין אדם לחבירו. לכן אמר משה: "אם אתה רופא לה", היינו, אם זה עבירה שבין אדם למקום, מוטב. אך "אם לאו", אם אין אתה רופא לה, משום שזו עבירה שבין אדם לחבירו, אזי "אני רופא לה", ואני מוחל לה בלב שלם.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם כתב סופר

הלכה: ש"ץ המתפלל סליחות אם יתפלל כל היום

כתב השו"ע (או"ח ס"ב): ויש מקומות נוהגים שהמתפלל סליחות מתפלל כל היום, שחרית ומנחה, דהמתחיל במצוה אומרים לו גמור וי"א אף ערבית שלפניו? וקודם? לאבל ויא"צ י"א שיא"צ קודם. ובפסקי

